

صاحب‌المنشأ
تأليف
صاحب‌المنشأ : ارف

"TACHINK,"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԲ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԳՍԱԳԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՅ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20 1/2.
ՊԵՐՏԵՒ ԳՐԱԿԱՆ	105	54	2 1/2.
ՍՏԱՄԲՈՒԼ	25	13	3/4.

Համալսարանի պետք է ուղղվի «ԴԱՇԻՆԲ»-ի
խմբագրության
Rédaction du journal Arménien
«TACHINK» - Smyrne

Ձի հրատարակում ձեռագիրները չեն վերադարձվում

10 ՓԱՐԱ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԱՊԻԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

Փափաքը չէ՛ որ պիտի պակսեր մեզի
միլիարդական խոսքեր գրողներու, պիտի
ուզէինք գտնել խոստովի կամաւոր յոռու-
տեան ու յամուտ արատախոյզի մեղա-
դրանքէն, որուն շատ դիւրին պատուական-
ները տուած կ'ըլլանք կոր հոս՝ մղուելով
չարունակ հաստատու մեր ազգային կեան-
քին տխուր երեւոյթներու, քրքրել մեր
ներքին ցաւերն ու ցաւապարտութիւնները:

Այս միջոցին մտնում ենք, երբ մեր
վարչական մեքենան՝ եթէ ոչ բոլորովին
խանգարուած՝ գէթ մասամբ դադարում
անպարտութեան մատնուած է Ս. Պատրի-
արք Հօր հրաժարման հետեւանքով, երբ
ձեռնարկարարական տնտեսական խնդիր մը
խափանած, համապարտուած է մեր Ազգ.
կեդր. վարչութեան բովանդակ ունի ու
մտածուի, այս միջոցին գուցէ տարա-
պալման խոստովանանքներն մը պիտի
ենթադրէր մեր կողմէն մատնանշումը
կարգ մը վարչական թերացումներու և
մեղադրանքներու:

Ի՞նչ որ ալ լլցան, սակայն, վարչ-
կանին տրամադրութիւններն ու ո՛րքան
այ գգալի՝ պարագաներուն վաւերութիւնը,
իրողութիւններ կան որոնց նկատմամբ
կարելի չէ լռել, տեսնոյ խցմտման քիչ
վերջներու, և որոնց վրայ կարելի չէ
խօսել, առանց ջգտագրուելու:

Այսօր կ'որոշուին իրարմէն չունենալ,
անդադրող ժամանակներն ի վեր, և տա-
կալին չենք կրցած ձեռք բերել՝ եթէ ոչ
փորձանքը պիտի գրաւուի՝ գէթ անոր
մեզի հասցուցած վնասներուն հարաւոր
զարմանումն ապահովելու կորովն ու գի-
տակցութիւնը:

Կրկնական վերջին աղէտներուն հանդէպ
մեր ցոյց տուած վարչական անպատե-
թիւնը՝ անբեկնող ու անջնող խաղա-
թեան մը համեմատութիւններն առաւ
չափ անպատ:

Պէտք եղաւ որ Ազգ. կեդր. վարչու-
թեան կողմէ Առանա զրկուած երկրորդ
պարտութեան վրայ կանգնէր, որ-
պէս ինչպէս մեզի դատաւարներ Պո-
պո հայ և տար թերթներուն մէջ պարբե-
րաբար կարգուի, թէ արեւելի ու աւերի
թաղերարեւելի վրայ ազգը ներկայացնող
այդ մարմինը իր կոչումին անտրեման կը
հանդիսանար:

Կրկնական որբերու հոգեխառն խնդիրը,
որուն կարելի չուի մը տոյժի օրէն ազգա-
նշուած էր Ազգ. կեդր. վարչութեան,
չարախնդրով, անխնայով քաջաբեկաւ
և զեռ միջոցաւ անտրեմ ու անխնայ-
ապական վիճակին մէջ իր մնաց երեւելի վրայ:
Այս մասին չափ գրուելու ու ա՛յ
գրելիք բան մը չի մնաց ըսելիք:

Բայց կայ ուրիշ խնդիր մը, որ Կրկն-
ական աղէտներն զարմանման տեսակետով
անաղին կարեւորութիւն ունի, բայց ու-
րուն չուր՝ զեռ չենք գիտեր թէ ի՞նչ
գործնական կարողութիւններն ըստ Ազգ.
կեդր. վարչութեան, և որուն մասին
չենք համար թէ ի՞նչ անմեղանքի գան-
ցատուութեամբ ի՞նչ լուծ մնաց ու զեռ կը
մնայ Պոպոսայ մամուլը:

Այդ խնդիրը՝ Առանայի հրկիզանե-
րուն վնասուց հատուցման համար Ապա-
հովազարական Ընկերութեան հետապնդ-
ման խնդիրն էր: Եւ աւելորդ է չեւտել,
թէ այդ խնդիրն լուծումը ի՞նչքան մեծ ու
թաղերարեւելի պիտի հոռնար: Պէտք
էր ամէն միջոց ձեռք առնել, ամէն ջանք
թափել, ամէն գնով մաքառել այդ խնդ-
րին:

Բուժական զէնք, ստիպելու համար զանա-
ձանցնող ու վճարել Ստանայի մէջ իրենց
ուճեցած պարտքը:

Ո՛վ պիտի տեսներ այս կենսական
գործը: Պատրիարքարար, Ազգ. կեդր.
վարչութիւնը: Առանք յանձնարումը մը
կողմէն այդ նպատակով, բայց զեռ ո՛չ
մէկ նշան մեզի ցոյց տուաւ, որ այդ
յանձնարումը իր լայն ձեռքերով բո-
նած ըլլայ իրեն յանձնուած խնդիրը, և
վերջերս խնդիրը, որ այդ յանձնարում-
ին անդամներէն երեքը հրաժարել են
արդէն: Ի՞նչ կը մնայ հիմա անիւք:

Յայտնի է թէ Ապահովագրական Ըն-
կերութեան իրենց փոխնի պաշտօնա-
գրութեանց առաջարկանութեանը կը
կառուին խոստովելու համար վճարելի ի-
րենց պարտքը Ստանայի հրկիզանքներուն:

Եթէ խնդիրը անոնց կամքին ձգուէր,
չտնտրուած մը այդ գծուծ ու անխնայ
կողմէն կողմէն իրենց ընտանեկան պի-
տի չուզէին միմյանի մը իսկ ցնծող այն տ-
ղէտներուն, որոնցմէ հազարաւոր ու-
կներ քաշած են: Բայց առաջին անգամը
չէ՛ որ աշխարհիս մէջ Ապահովագրական
Ընկերութեան իրենք գրեմք պիտի
գտնէին իրենց իրաւապահանջներն հե-
տապնդելու, անոնց հետ լնդորդելու և
հուսկ արեւին անոնց տեղի տալու հարկին
մէջ:

Անանի «Ոչ-կարեւոր» ըսել ու անցնե-
լով չեն կրնար իրենց օճիքը ապստեղ-
ելի մեք մարդ լլցանք: Եւ պարզապէս
էշութիւն՝ ուրիշ բան մը չի՛ գտնուի-
պիտի ըլլար մեր կողմէն ձգել, հանդու-
րեւ, համակերպել, որ այդ մարդիկը ին-
քիցն ունենան երկու բաժնով մեղ ձեռ-
քու գնելու իրենց զոհէն կամ քանի մը
կողմէն ու զաղիք ֆարսերով մեր դա-
տը մերժելու... Անանք մարդ տեսնելու
են իրենց առջեւ, մարդ, մարդ, կը հա-
կրնաք, անտեք գիտնալու են թէ որո-
հետ է գործենքին, ստիպուելու են բոլոր-
նիւ, թէ ամէն բան իրենց ուզածին պէ-
ջի կրնար ըլլալ, թէ կ'աշխարհու. ցեղ մը
չէ իրենց զէնք վաճառելու կանգնողը...

Ո՛վ պիտի տայ իրենց իրականութեան
այս խեղաթուղ գնդումը... Վա՛յ մեր գր-
խառն, և մենք Զօհարայի ու Շահրիկանի
պէս բուռն ունեցող մարդերու ներկայու-
թեամբ կը պարծնանք զեռ՝ մեր Ազգ.
կեդր. վարչութեան անխնայութեան վրայ...
Այս պահանջներուն մէջ Տխար Լիւն
Մկրտիչեան, քանի մը չարախնայ ատու-
տիւրական ձեռնարկութեամբ մը ապացու-
ցուց, թէ ո՛րքան խախտուած ու հիմնու-
ցուց ի՞նչ անպարտութիւնը, որուն ետին
պատեւելուած՝ Ապահովագրական Ընկերու-
թեան իրենց ընդունելի վնասուց
հատուցման իրենց պարտքը Ստանայի
հրկիզանքներուն:

Մենք այդ ատիւն մեր ազգային վար-
չական չրքանակներուն և Պոպոսայ մա-
նուլին մասնաւոր ու չաղորդիւնը հրա-
ւերեցինք Մկրտիչեանի յատուծ բերած զո-
րաւոր փոփոխութեան վրայ: Արդ՝ Կրկն-
վարչութիւնը կ'երեւի թէ «ուրիշ կատուներ
ունեն խաղաղանքի»): Վարչութիւնը ո՛չ
մէկ էր քաջաւոր: Մամուլը բաւ մը
իսկ չի նուիրել այս գերազանցօրէն այժ-
մէական ու անգիտազգի գործին:

Այսօր, նորէն կուգանք թախանձա-
ղին մեր վարկիներուն ու առաջնորդող-
ներուն նկատմանութեանը հանկ, անոնց
աչքը խօսելի այս խնդիրը, հրատարակե-
լով թարգմանութիւնը Գահրիբի «Le Prog-

րէ»՝ որովհետեւ մէջ մեր բարեկամ ու
աշխատակից Տխար վաճառ Մակեդանի
մէկ կողմ և անոր ի պատասխան թեր-
թին անորէն Կոնստանտնուպոլիսէն
փաստական տողերուն, որոնք այնքան
թերթագրականօրէն կը համաձայնին Մկր-
տիչեանի հոս իսկ պարզած տեսութիւննե-
րուն հետ:

Կը շնորհաւորենք Տխար Մակեդանը՝
իր իրաւապէտ և հանգիստ գործիչ կրկ-
նակ հանգամանքովն ունեցած այս նախա-
ձեռնութեամբ համար, որ՝ տարակոյս չու-
նինք՝ առիթ պիտի տայ Ապահովագրական
Ընկերութեանց Առանայի մէջ տողած
խնդիրն լայնօրէն ու արդիւնաւորապէս
յուզուելուն:

Մեր ձեռնհասութեան վեր տակելով
խնդիրն իրաւարանական վիճարանու-
թեամբ միջամտել, մեր սխալները կը
բանալք սակայն տեղաւոր անհաւոր Հայ
իրաւապէտներուն տղիւն այս մասին իրենց
կարծիքն ու լուսարարութիւնները բերե-
լու հասարակութեան:

Ինչ որ միանգամ ընդ միշտ պիտի ու-
զէինք ամենուն գրուի մոլորացած ըլլալ
սա ձեռնարկութիւնն է՝ թէ Ապահովագր-
ական Ընկերութեանց Առանայի մէջ մեզի
ունեցած պարտքը չի կրնայ գանձելիս
մեր տարեգրութիւններուն մէջ գերազանց
ապացուցել պիտի մնար մեր վարչական տ-
պիկարութեան:

ՍՈՒՐԵՆ ԳՐԱԿԱՆ

ՀՈԳԻՐՈՒ ՉԵՏ

«Ըսէ՛ ինձի, ի՞նչու զեռքը կը մըսի
Առանայի երբ փափար ունի գու, ի՞նչու
բերելս խօսքեր կ'ըլլան սոսի
երբ գու միայն կը պահանջու ըսելին»

«Ըսէ՛ ինձի, ի՞նչու համար չաւ անգամ
իմ գործերը կը նկատու երազող,
Ինչու համար եւ ինչու շուրջ կը գտնու
երբ գու երազող կը զիսեւ անքիւնի»

Երբ արդէն ու ինչու ու լրիւ
Հոգի ինձի աչքերու մէջ նայեցաւ,
Երբ արդէն ու ինչու ու լրիւ

Ու աչքերս խառնուցան, յանգաւ,
Ձի անեկով իմ նայումս իմ լուսնի,
Ու անկախ մայր մը լուսն, զեռքուս ունի
ԱՐՏԱՍԶԳ ԶԱՆՄԵՆ

ԻՄ ԱՃԻՆՏԱՍ

Ապագաներ 11. — Մեծ պատերազմը մը
ազատեցանք: Անանք որ միջին հիմա շատ
փառանքութիւն չունին թուրքի մէջ Սա-
մանայութեան ապագային ու տեսակա-
նութեանը վրայ, ա՛յ պատահեաւ կրնան
հանգիստ ուտել, խմել, քննաւոր և...
le resto: Սոմ. Բոմբիլէն և Գաշապու-
թիւնը միայն են վերջնականապէս — մա-
մանակ էր, այնպէս չէ՛, ո՛վ հոգալաւոր
Զորքող Յօգուած Ընկերակցութեանց հր-
չակարար օրէնքին — Սամանայութեանը
ամրապնդելու և ապրելիւ հաղթանա-
րական նպատակով: Ինչպէս որ պիտեմք,
երկրին կուսակցութիւններուն Բարեկ
Բոմբիլէն մէջ միտցումէն ճաւա Սոմ.
Սամանայութիւնը, շատ արամարանա-
կան է ուրեմն որ անոնց կրկին միայն-
մէն — տարուան մը տարահաղանք կար-
ծի նոյն այդ Սամանայութեան տես-
կանութիւնը: Իրաւ բնորէն կարգին մէջն
է ասիկա:

Դիտողութիւն մը միայն, կամ կան-
խաղաղացում մը, ուղղուած խնոր-
հար, Հայ կուսակցութեան: Ինչպէս որ
Սոմ. Բոմբիլէն, Հ. Յ. Գաշապութեան
... ուժերուն... չորսիս... ձեռք բերել

Կար Սամանայութեանը հախ Մակե-
դանի, յետոյ Պոպո մէջ, երա յանկարծ
կանակ դարձուց անոր, հաւանական չէ՛
որ Սամանայութեանը Գաշապութեան
ի նորոյ արամարանաւ ուժերուն շնորհիւ
վերջնականապէս ամրապնդելէն ետքը —
անկարելի բան չի կայ աշխարհի մէջ —
նորէն խզել միութեան և համերաշխու-
թեան զաչկնքը, ապերախտօրէն, և դարձ-
եալ մնայ ինքնազուլու ու միահեծան և
Հայ կուսակցութիւնը լքէ, ձգէ Զորքող
Յօգուածին... սպաննիլ արամարանութեան-
ներուն ներքի...:

Ահա կէտ մը որ պէտք է մտածել տայ
Հայ կուսակցութեան պետերը, չէ՛:

Բայց, պահ, ապագայի խնդիր, պիտի
բնէք. վերջին կը խորհուի այդ մասին:

Ներկայիս մէջ, Սոմ. Բոմբիլէն և Հ. Յ.
Գաշապութեանը կացութեան... Տէրն են,
կը բաւէ:

«Սկզբն խնամութեան երկուդ...
Տեսնո՞ւ» արդեօք:

Մ. Ս. ԿԻՐՈՅԵԱՆ

ՀԱՄԱԿՐԱՆԲ «ՀԱՅՐԵՆԻԲ»

Հայրենիքի տուգանքի ենթարկման
առիթիւ՝ անոր հրատարակութեան տեսա-
կանութիւնը ապահովելու համար հետեւ-
եալ գումարները զրկած են մեզ.

Մ. Յ. Գոժանանեան	40 ֆրանք
Յակոբ Ազադարեան	20 »
Յակոբ Հարենց	10 »
Ե. Պ.	1 Օ. Ո.
Լեւոն Մկրտիչեան	1 մէտ.

ԱՍԱՆԱՅԻ ԶԱՐԴԵՐԸ

ԵՒ
ԻՐԱՌԱՐԱՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԷ

Հրդեհի զէնք Ապահովագրական Ընկե-
րութիւններէն ունեւք, հակառակ բոլոր
բարեկամական դիմումներուն, կը մերժեն
հատուցանել Առանայի վերջին ջարդերուն
զո՛ գաղտը Հայոց վնասները, արդիւնք
այն միահամուռ (en bloc) հրդեհներուն ու-
րեմք փնայուցին անոնց ապահովագրեալ և
600,000 անգլ. ոսկիէն աւելի արժէք ու-
նեցող ինչքերը:

Յիշեալ ընկերութիւնները այս մերժու-
մը արգարադիւր համար ցոյց կուտան
իրենց պայմանագրութեան մէջ յօդուածը
որու համեմատ ապահովագրական անբախտ-
նեւ կամ յեղափոխութիւններէ յետոյ և
կամ վնասները վճարելու պարտաւոր չէ
ընկերութիւնը:

Այսքան մեծ աղէտի մը հանդէպ այս
Ընկերութիւններուն բոնած ընթացքը բը-
նական էր որ ամբողջ աշխարհի և մա-
նաւորապէս Հայերու մէջ յոռա՛յ բերէր
արդարապէս զայրույթ մը, մանաւանդ երբ
յիշուի թէ ուրիշ Ընկերութիւններ այնքան
ինքնաբերաբար և վեհանձնօրէն 7,000,000
անգլ. ոսկի վճարեցին Սան Ֆրանսիսքօի
արեւմտեաններուն (առանց օգուտի ջանա-
լու պայմանագրի այն պարբերութեան որ
իրաւունք կուտայ իրենց երբեք չի ձանչ-
նայ երկրաշարժ յոռա՛յ եկած վնասները):

Այս մերժման վրայ Կ. Պոպոյ Հայոց
Պատրիարքարար տնօրէնացու ամէն կեր-
պով պաշտպանել իր հօրին անտեսուած
իրաւունքները և յատուկ յանձնաժողով
մը կազմել, պաշտոն տալով անոր ման-
րակրկիտ քննութեան մը անցնելու խն-
դիրը՝ իրաւաբանական տեսակետով:

Որովհետեւ այս կնճոռ խնդիրը ապա-
հովապէս կը չհաղադրուի իրաւապէտ և
միևնոյն ատեն արտի տէր անձերը, զի-

մուտ կ'ընեն նգիլապետի յարգելի պաշտօնակցներուն համոզման ինչպէս նաև մարդասիրական զգացումներուն, խնդրելով որ հանձն հանրային կարծիքը յուսաւորել յառաջ ընթացած պայմանին օրինական ճանապարհով կարևորութեան վրայ:

Ըստ տեսակին, խնդիրը կը կայանայ գիտնալով մէջ թէ յանձնառու Լիւթերութիւնները՝ նախատեսուած և ճշդիւ տահմանուած պարագայ մը հանրապետական ձգտող մեկնութեամբ՝ երաւունք ունին իր խղիւղական ուժի (պայտարարութեան կամ յեղափոխութեան) նկատելու հասարակ ուժի ունելու (չարդ, թալան եւ հրդեհութիւն) որոնք ի գործ գրեւորան իրենց մէջ մտնողով և ոճրագործ, արեւն և սուարի ծարաւ խեղճանքներու կողմէ՝ իտաղապարտ քաղաքացիներու գէտ:

Յանուն տառապիւղ Հայաստանի, որ իր տագնապագիւն կացութեան մէջ մարդկային արդարութիւնէն միայն օգնութիւն կ'ապաւնէ այլ ևս, կանխաւ չնորհալարութիւն կը յարանիս իմ ազնիւ պաշտօնակցներէն անոնց որոնք՝ արձակուրդի պարագայ ժամերէն, օգտուելով՝ պիտի բարեհաճին խնդիր հասցնել իրենց պատճառարանաւ կարծիքը այս նիւթին վրայ, կամ խնդիրը վիճարանութեան պիտի ենթարկեն տեղական մամուլին մէջ:

Խնդրոյն մէջ չա՛ռ ունեցողներուն օգտակար ըլլալու փափաքով, յանձն մ'առնեմ Պոլսոյ Պատրիարքարանին հաղորդել քաղաքացիներու կարծիքները՝ պրօյիսի ձեւին տակ:

Վ. ՄԱԼԷՋԵՆԸ

«Progress»-ի Տնօրէն-խմբագիրը, Քոնք քը Քոլլաքսո ու հեղինակաւոր խմբագրական մըն եւ, հետեւեալ շուտաւարձութիւնները կուտայ Տիար Վահան Մարկեանի կոչին պատասխանելով:

Մեր բարեկամ և աշխատակից Պ. Մալեճեանի յարուցած խնդիրը՝ գործնական տեսակէտով՝ անազնի կարեւորութիւն ունի, որովհետեւ անոր լուծումովն է որ մասամբ լայն մեծապէս պիտի թեւեւան Աստուծոյ Հայերուն կրած տառապանքները: Իրաւարանական տեսակէտով՝ որ և է կարեւորութիւն չունի այն, և ապահովագրական ընկերութեանց յատուկ կողմ ըմբռնելով և քննադատելով ու գին ունենալու է մարդ խնդրի կերպարանք տալու համար անոր:

Օրէնդատական տեսակէտով, իրենց ջարդերը քաղաքական նպատակ ունեցող ժողովրդային ապստամբութեան մը նմանեցնելու ուղիւ անընդունելի է: Աստուծոյ ջարդողները ո՛ր և է մասնաւոր նպատակ չունեն: Անոնք կ'ապանեն սպաննելու համար, կ'աղբէին՝ արեւուն համար: Անոնք յեղափոխութեան են որոնց միակ նպատակն էր թալանել: Աւելի դիւրաւ յաջողելու համար այլ նպատակին մէջ, անոնք սղէտ խեղճանքներու մոլորանշովները գրգռած և ձեռնաքաղաքացի են: Կրօնական տեսակէտով անոնք ապահովապէս մեծ վեր կ'ա-

տարեց այս արհաւիրքի տեսարաններուն մէջ, լայն արեւելեան ժողովուրդներու յետաքննող լիճակով հաշուի տանելով հանգիւստ, ո՛չ մէկ զատարան չալիս համարձակել կրօնական նպատակով կոտորած ջարդ մը նկատել իր քաղաքական փոփոխութեան մը ստեղծելու: Գիտումով և գոյած ժողովրդային շարժում մը: Կանան տարբերութիւնը այն է որ ապստամբութեան կամ յեղափոխութեան մէջ՝ որոնք միեւնոյն յատկանիւն ունին և միայն կ'արեւորութեան տեսակէտով կը տարբերին իրարմէ՝ մարդկային ժողովրդ կամ կառուանքներու կործանումը հետեւեալին մըն են, երբեմն միջոց մը, լայն երեք նպատակ մը:

Ինչ կը մտնէին Աստուծոյ ջարդողները: Կազմակերպչներուն, պարագլուխներուն միակ նպատակն էր ապստամբութիւն, պոռթկում և յափշտակութիւն: միւսները, կողմ և անդիմակցելի խեղճանք ուրիշ նպատակ չունէին: Լայն միայն քրիստոնեաները սպաննել և անոնց ինչքը փնտրել: Այս ամենն մէջ ուր է յեղափոխութիւնը յատկանիւնը քաղաքական գործը:

Մուշէ Հափիտի ընդգծումը Ապրիլի Աղիգի գէտ, և Բօլիւի ընդգծումը Մուշէ Հափիտի գէտ՝ ժամանակակից երկու օրինակներ են ապստամբութեան, որոնցմէ մին յաջողեցաւ, միւսը վիճել: Այս երկու ապստամբութեանց ընթացքին մէջ հարկաւ մասնաւորներու վերաբերեալ կառուանք մատուցան: Ապահովագրական Լիւթերութիւնները լայնարձակապէս իրաւունք ունեն մերժելու այլ վնասներուն հատուցումը: Բայց Աստուծոյ մէջ իրենց անուղղաժամութեան ապացոյցը միայն կուտայ:

Միւս կողմէն գոհերը Լիւթերութեանց գէտ անվիճելի փաստ մը ունին, այն է օսմանեան ընդհ. օրէնքին համեմատ Պատրիարքարանի Ատենանքու տուած վճիռներուն ընդգրկը: Անշուտ ասոր համար հարկ է աչքի առնել ունենալ այլ ընագիրը, լայն լրագիրներու մէջ հրատարակուած տեղեկութիւններուն վրայ հիմնուելով՝ կրնանք հաստատել թէ ըստ այս վճիռները կը խօսին հաւատարմ ճշմաներու վրայ, սպաննութիւն, հրդեհութիւն, գողութիւն, աւարտութիւն, լայն ու քաղաքական սփռնելու վրայ, ինչպէս տեղեկութեան գէտ հաւաքողութիւն, մահափորձ, և այլն: Խնդիրը ուրեմն վնասուած է օրինական գաւառ օրենքու կողմէ:

Ուրիշ անվիճելի նկատուածութիւն մը: Ենթադրենք թէ յարգողներն մէկը փախչելով ապստամբութեան լայն քաղաքակիրթ պետութեան մը մէջ որուն հետ օսմանեան կառավարութիւնը գաշտագրութիւն մը կը բաժնէ փոխադարձաբար յանցաւորները յանձնելու: Կարելի է երեւակայել միակ տեղեկութիւն մը որ մերժել իր երկիրը ապստամբող յանցաւորները յանձնել, սպառնալով թէ քաղաքա-

կան յանցաւոր մըն է ան: Այսօրինակ խնդիր մը արդէն ներկայացաւ Եւրոպայի մէջ անվիճելիութեան համար, որոնք գոհ խելայ մը հետաքննող տեսութեան ներ կը քարոզեն: Իտալիոյ առաջորդութեան վեհապետի մէջ գումարուած համաժողով մը որոշեց որ անվիճելիութեանը չէն կրնար իր քաղաքական յանցաւորներ նկատուել և թէ տեղեկութիւններ ո՛չ միայն իրաւունք՝ այլ և պարտականութիւն ունեն փոխադարձաբար իրարու յանձնելու անվիճելիութեանը:

Կը յուսանք թէ Հայոց Պատրիարքարանի կողմէ այս Լիւթերութեանց կեդրոնական վարչութիւններու մաս կ'աւելնու պաշտօնական գիտում մը խնդրոյն վրայ աւելի ճշգրիտ հետաքննողութեան մը պիտի բերէ զանաւոր: Միւս կողմ իսկ պիտի ըսենք թէ, որչափ ալ վնասուելիք գումարները բարձր ըլլան, Ապահովագրական Լիւթերութեանը մեծապէս շահաւոր պիտի ելին վրանները հատուցանելով, և ապիս իրենց համար անգին ունենալ մը պիտի ըլլայ իմ. կաշարսիւն մէջ: Ասոյց է թէ միջակից ընկերութեանները յանձնառու ընկերութեանց մերժումէն պիտի օգտուին անոնց ձեռքէն առնելով յաճախողներու ստուար թիւ մը, և այսպէս իրենց հացին իւր պիտի քաղեն: Խնդրոյ նիւթ կողմ ընկերութիւնները խելագի գործ մը բրած պիտի ըլլան՝ բարեկամական կարգադրութեան մը գաղով իրենց վնասուած յաճախողներուն հետ: Ասպէս և այնպէս եթէ ուզեն յարստեւել իրենց ընթացքին մէջ, տարակոյս չի կայ թէ եւրոպական գաւառականները՝ որոնք ապահովագրական պաշտօնագրութեանց մէջ մասնաւոր տրամադրութեան համեմատ ձեռնհասութեան ունին, խնդիրը պիտի գտնեն մեր մասնաւոր իրաւունք ապստամբութեանը:

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՊԵՐՍՈՆԱԿՆԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ՊԵՐՍՈՆԱԿՆԵՐ

Հին և հինգած գէտ մը, որ անվիճելիութեան: Հինքն մէջ ու հինքն, հինքն թախիժութեան, կ'ապրէր, կ'ապրէր և հինքն ապա կենսագիրը, որ Մարիանի մը ոճի օժտութիւնը չունէր: Անիկա կատարեալ, քիչ մը չափազանցած ան իսկ՝ կարծես խորհրդանշանի տեղ ծառայելու համար՝ ապրէր և Տիարային: Սերունդներ հասան անցան իր չորսընէն, ու ան բան մը չի փոխել իր մտաւորական նկարագրին: Եւրոպայի մը Պոլսոյ մէջ տարուերուցաւ, այս ու այն կախարակունք կամ վարդապետին մոտեցումները կամ մեղադրուածութեանը մէջ ապրեցաւ, Պոլսոյ թիւրքերուն մօտ ազգայնականի արհեստը մշակեց՝ փրկանքներու տակէն լուրեր ծարերով անոնց: Ու մենք տանք-չորս տարուան լայնաշարժութեան մը վերջ՝ հանդիսեցանք զարձակ իրեն Պապ-Ալիի ճաշին վրայ, խմորապատեւորութեան գոյութիւն, կամուրջին գլուխը եւն, միշտ միեւնոյն ժողովրդ գէտին:

Լոյս, կրօնական չափ կը պաշտօններ ինքզինքը, հարուածներուն գէտ կը զննել իր կարբիքով, կը տփրէր, կը հեւար, կ'ստատուէր, կը պոսար՝ «Տիկին... Տիկին... խնդրեմ...»:

Որով կ'ըսես, տիկինը խուլցիւր էր, և կորով որով կը ծեծէր զինքը, ապացոյցն էր ասոր: Բարեբաղդաբար կորով անձնաւորութիւն մը հասաւ կուտող զաւտին վրայ: Այգաւորիկին ամուսինը, ինքն ալ Այգաւորի և կատարական և բաց աստի, լաւ հաշտակալ: Երբ տեսաւ թէ ուրու հետ գործ ունէր, և թէ ոճրագործը պատրաստ էր գոհն զինք վճարելու, գիտնալով ըսաւ իր կինը և համաձայնեցան:

Թարթարէն կրկու հարկու Ֆրանք տուաւ: Խուլցիւն արժէքն էր տասը ֆր. ինչ որ պոռնիքներուն ընթացիկ գինն է արար չուրապետի մէջ: Ֆրանք թաղեցին խելոյ հետաւոր թղթին մը տակ, և Այգաւորին թարափոնական ակններուն գոչնէն զուարթացած, հրաւրեց զիւրազան պատուա մը լաւ ուտելու իր գինեւորներ որ մօտերը կը գտնուէր, մեծ ճամբուն եղերքը:

Այգաւորի որսորդները կրկին օրերը հոն կ'ընէին իրենց նախաձեռն, որովհետեւ զաւար որսաշատ էր, և քաղաքին շուրջը մինչեւ երկու մղոն՝ ճաղարի որսորդու-

միւս, պիտի ու յանքերը քիչ մը աւելեցնելով, միշտ նկատելի էր, ազգայնական գումար կը կոչւի մը: Հիւանդանոց մէջ վիրաբուժական գործողութիւնէն մեղք է խելոյ մարդը:

Աստուած ողորմի՛ հոգուն:

ԺԱՄԱՆԱԿԻՄ - ՄԵԿԵՆԻՄ
Նոյնիմ աստուծոյ Տօքթ. Արեւելեան քաղաքի վերադարձաւ իր ճարտարութիւնէն:

Տիար և Տիկին Ղուկաս Նոյնիման ընկերութիւն օր քաղաքէն մեկնեցան զէ. Պոլս:

ՎԱՆՈՒՆ ԹՈՒՈՎ
Յ. ԱԼՓԻՆԸ

ԺՈՂՈՎՈՒԴԻՆ ՍԻՆԱՍ

ՄԵՐ ԲԱՐՔԵՐԷՆ

Վերջերս «Դայնք»-ի մէջ տպու յուսուի խիտ կարեւոր հարց մը՝ Ազգայնականութեան, օտարամոլութեան հետեւանքով: Բայց այնպէս կը հասկնայ ըստ գրեւորածներէն թէ օտարամոլութիւնը իր մեր հարուածներուն յատուկ պիտի ըլլայ, միջոցն, տարբեր ու թերեւ աւելի վնասակար օտարամոլութիւն ծայր տալ սկսած է վերջերս միջին դասակարգի պատկանող հայութեան մէջ:

Գարգալական ներկայ եռուգիւ շրջանակներով վերահասու եղաւ որ մեր միջ դասակարգի ծնողները ոչ միայն ազգային կրթութեան հետեւանք, կ'ուսնանային և կ'արհամարհեն զայն, և անոր բարեկարգութեան աշխատողներուն բոլրջանքը (*):

Օտարամոլութիւնը, միշտ գաղապարակի որ և է գաղապարակ համար, բոլորովին անարդարաբան է միջին դասակարգին համար, որովհետեւ հարուածող որ ըստականարար աւելի ունեւ է, մեծ մեղքեցիլ պարագաներ կրնայ ունենալ նախ, ինչպէս արդէն Պրն. Պարթեւեան մատնանքը, որովհետեւ «Իր անվիճելի չրջանակին մէջ չի կրնար գտնուիլ մասնաւոր և ընկերական ամեն մտաւոր և վայելք որ իր բարձրագոյն կրթութիւնը անհրաժեշտ կը զարմնէ իրեն», և երկրորդ՝ «միշտ կարող է, և և է ժամանակ, իր անտեսած ազգային կրթութիւնը ստանալ կամ ունել տալով երկրորդ նոյն իսկ մտաւորական մակարդակին յարմար բարձրագոյն ազգային կրթութիւն մը ստեղծել» — տարբեր խնդիր՝ որ մինչեւ հիմակ միշտ և ոչ միւսին համար կամեցողութիւն մը յայտնուած ըլլալ լաւ է:

(*) Ազգ. գարգալներու նկատմամբ մտահանգած օտարամոլութեան երեւոյթ շատ ջուր կը վերցնէ. այս մասին մեր կարծիքը ատիկ պիտի ունենանք պարզելու: (Ծ. խ.)

“ԴԱՇԻՆՔ, Ի ԹԵՐԹՈՆԸ [18]

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏԷ

ԹԱՐԱՔՈՆՅԻ ԹԱՐԹԱՐԵՆԸ

Բ. ԴՐՈՒԱԳ

Բ.

ԹԱՏՈՎ ԱՌԻԻԹԻՆ ԳԱՂՈՒՍՏԸ. — ԱՆԵՂ ԳՕՏԵՐԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — ՃԱՂԱՐԱՆԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻՄԱՅԵՐԸ:

Թարթարէնի առաջին շարժումը ի տես եղիկին գոհին՝ սրանկողմեան շարժում մը կ'աւելնու: Ատիկա զոր, չէր մեր... Իր երկրորդ շարժումը արգաստանք և դաւ: Խելոյ իշուկը այնքան սիրուն էր, այնքան բարի երեւոյթ մը ունէր որ... Իր կողմերուն մօրթը, տակաւին տաք, կոհակի մը պէս կ'երթար կողքաւ: Թարթարէն ծռեց չոգեց, և իր այնքանական գոտիին ծայրով՝ փորձեց զարկեցնել տաքաբաղը կենդանիին արեւան հոտով: Եւ այս մեծ մարդը որ կը խնամէր այս պղծապիկ էր, անաւանին տակի արտաշարժ տեսարանը զոր կրնանք երեւակայել:

Գոտիին մետաքսեայ հարուածն իշուկը, որ զեռ երկու զանկի կեանք ունէր վրան, բացաւ իր գործադոյն խոշոր աչքերը, երկու կամ երեք անգամ շարժեց իր երկայն աւանդները, կարծես «չնորհալ կամ» ըսելու համար: Ֆետոյ՝ գերագոյն ջգածողութիւն մը զինքը թօթուց զլիւն մինչեւ պոյր, և մնաց անշարժ:

«Եռաւո՛, Եռաւո՛»՝ արդարակց յանկարծ յաղումէն խղճուած ձայն մը: Միւս նոյն վայրկեան՝ մօտակայ թուռուտքի մը մէջ՝ ճիւղեր շարժեցան... Թարթարէն հազեւ ժամանակ ունեցաւ ոտքի վրայ ելալու և պաշտպանողականի պատրաստութիւնը: Մատակն էր:

Հասաւ, ամենի և մոնչաձայն, խոշոր կարմիր հոլանդոյ մը զինուած ծերուկ Ալգաստէինի մը կերպարանքով, որ իր էջը կը պոսար Մոսթաֆայի բոլոր արեւադանքներուն: Շխտակը՝ Թարթարէնի համար լաւագոյն էր մատակ առեւծի մը հետ գործ ունենալ քան թէ այս ծերուկ Մեղեղային հետ... Ի գուր խելոյ մարդը փորձեց լայնաթիւ թէ ինչպէս պատահել էր այս արկածը, թէ նուազան առեւծ կարծած էր... Պատուը կարծեց որ քիթին կը խնդար կոր, և կատարի հայհուշներ արհաւիրելով, հովանոցը բարձրացուցած՝ մեր հերոսին վրայ յարձակեցաւ և սկսաւ տիկն: Թարթարէն, քիչ մը չուս-

թեան համար չի կար լաւագոյն տեղ մը — է՛, առեւծները, հարցուց Թարթարէն:

Ալգաստէին երեսը նայած մնաց, տակ բերան. «Առեւծները...»

— Այո՛, առեւծները... առեւծ տեսնել ք տեսնար, յարեց խելոյ մարդը քիչ մը իր վստահութիւնը կորսնցուցած:

Կապիտանը քրքիւ մը արձակեց.

— Ահ, չնորհալարութիւն... Առեւծ տեսնա՛նք... առեւծը ինչ պիտի ընենք...:

— Այնքան մէջ առեւծ չի կա՞յ ուրեմն:

— Եւ քնաւ տեսած չունիմ... թէ քան տարի է ի վեր հոս կը բնակիմ: Կարծեմ սակայն ատանկ քան մը լաւ եմ առեւծ... Թերթերը գրեցին... բայց շատ հեռուներն է, զէպի հարաւ խորքը...:

Գինետուն հասան: Արուարձանի գիտնալուն մը, Վասիլի, կամ Բանթիկի գիտնալուններուն նման զրան վերջ չորցած ճիւղ մը, սպաննուած վրայ նկարուած զննամուգի փայտեր և հետեւեալ բարձրաշէն նշանակը:

ՃԱՂԱՐԱՆԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻՄԱՅԵՐԸ
Ճաղարներուն ժամադրաւորը... Ո՛վ Պոլսիտա, ինչ յիշատակ:

(Չարուակցելի)

Երբորդ, բայց ոչ յետին պարագայ մին ալ կայ որ հարուստին ազգային գարոն-դերն խորումը կը մեղմացնէ մասամբ, այն է քոր հարուստները ընդհանրապէս, հասարակաց գարոնները — ինչպիսիք են ազգայինները — ընտանեօրէն հեռու կը գտնուին ինքզինքնին, նախ պարզ գաղափար-գոյնն արժանապատուութեան պատճառով և երկրորդ որովհետեւ, առաջին անգամ ա-նոնք մեր գարոններուն թերութիւնները զգարով, աւելի կանոնաւոր և աւելի բարձր օտար գարոնները գրկելու ստիպ-ւած են իրենց գաղափարները, խոյս տա-լով նպատակաւորմար հայկական գաղա-փարը մը հաստատելու գծուարութիւն-ներէն: Իսկ միջին գաղափարը, վերո-յիկալ երեք պարագաներէն և ոչ մին կրնայ յառաջ բերել իր օտարամո-լութիւնը արգելադրելու համար: Ան միայն կը կրնայ և կը պահէ ինչ քանակ-գաղափար իր գաղափար օժանդակութեան պէտք ունենալուն՝ հարկ է որ անոր ան-պատճառ օտար լեզուներ սորվեցնէ, և մօտիկ չընէր ընտել երբ իրեն կ'ըսուի ինչ պոյ կերպով ոչ ինչ չա՛հ ալ կորուստ յա-ռաջ պիտի գայ, նկատուով ինչ, մէկը որ իր ծնողքէն բոլորովին օտարներ տեսնել կրթութիւն մը ստացած է, առանց նա-խապէս ազգային կրթութիւն մը ստանա-լու, չի կրնար համարաչափելու ասորի տ-նոց հետ, և ասիկ է որ խորթութիւններ յառաջ կուգան անկախութեան օգուտներուն տեղ:

Զարմանալի պարագայ մըն ալ որ կայ, սա է թէ, ծնողքները ընդհանրապէս, երբ իրենց գաղափարն օտար լեզու մը սոր-վելուն վրայ կը սնդնան, միշտ կողմէ, հա-ճելով բոլորովին կանտեմեն, և կը բա-ւականանան, տուններու մէջ խօսուած խեղճութեան հայերէնով մեծցնել զանի:

Դիտելի պարագայ մըն ալ կայ, ծը-նողքները օտար լեզու չի համարում, բերանաբաց կը հիմնեն երբ իրենց գա-ղափար երկու երեք սխալ նախադասու-թիւններ կը շարէ քով քովի, օտար լեզ-ուով մը, որոնց նշանակութիւնը իննը-սուն տո հարիւր ինքն ալ չի հասկնար:

Դիտած էք երբեք այն արգահատու-կան նայուածքը որ այս կարգի աղէտներ կ'ուղղեն ազգային գաղափար մը աշակեր-տին, երբ ան թերեւս ոչ այնքան համար-ձակ և աստուծո կերպով բայց չոնէ հաս-կնալով, վախին ի վախ, օտար լեզու խօ-սել կը սկսի գիտցողի մը հետ: Անգղերէն իրենց գործնական արդիւնք կը սպասեն երեւոյթներէ խաբուած, լքելով օգտակար և արդիւնաւոր՝ սակայն աւելի նմանտ կրթութիւնը Ազգ. հաստատութիւննե-րուն, մինչդեռ միայն այս վերջիններս պի-տի կրնայ օգուտ մը չա՛նել:

ԲՆԵԼԱՄԻՆ

ԹՈՒՑԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Հանդիման կը հրահարակեմ մեր յաւ-գելի քաղաքացի Տիար Տ. Գալաթեանի այս խորագրով «Երեւն քաղաքի հետեւեալ շրջաններէ յարուստի» նմանօրինակ նիւ-թերու մէջ իր ծանօթ ձեռնարկներով իր աշխատակցութեան յաւիթը քննել «Կաշիկներ»ին:

Փաստական մըն ալ արհեստը կ'իջէ ոչ ամբողջապէս, գէթ 75% համամասնու-թեամբ Հայերուն ձեռքը կը գտնուէր: Այս տեսակետ ծախող գաղափարովն համար է: Այսօր, սակայն, գործազուրկ մեծ քանակութիւն տեսնուած ենք, ու այս չափերը գործը անցած է Թուր-քիոն և Հրեաներուն ձեռքը: Հազիւ 6-7 Հայ վաճառական կայ որոնց գլուխը՝ եղ-բարք Ամանեաններ ամենէն մեծ տեղը գրաւած են, իսկ մնացեալները ոչ այն-քան կարեւոր:

Գնող (exportateur) վաճառականներու մէջ ինչ աստուար թիւ մը չենք կազմեր — հազիւ 4-5, սակայն ասոնց երկուքը՝ Արամ Համարաձումեան և Վահիկ Էլմաս-կան տունները հրապարակին ջիւղն ու մար-մինը կը կազմեն և որոնց համար կրնանք հպարտանալ, այն վաճառութիւնով որ ա-նոնք օրէ օր իրենց յառաջդիմութեամբ պիտի կրնան բնութիւն կէտ իրենց սեփա-կանել:

Թուրք բերքը վերջին տարիներուն մէջ սկսած է մեծ արտադրութիւն ունենալ: Ամե-համեմ յաճախորդը հիմակ Ամերիկան է

որ՝ կրնանք ասանց վերապահութեան բնիկ կէտէն աւելի կը գնէ մեղմ: Հե-տըզեալէ տար տար հրապարակներ սկսած են լսուել թուրքի համար և այս պատ-ճառաւ խնդրանքները աւելնալու վրայ են: Կը լինէր թէ ասիկ իբր 15 տարի առաջ 40,000 թուրք բերքը շատ մեծ կը նկատուէր և քիչու տեղ չի մնալով՝ մնա-ցած արտադրը հարկ կ'ըլլար տեղական պէտքերու գործածել, այն ալ շատ ջնջին գիներով: Այսօր 100-120 հազար բերք (այսինքն իր նախորդին երեքքայսիկը) շատ սովորական բերք մըն է ու հազիւ հազ կը բաւէ եղած խնդրանքներուն ու-րոնք բերքին աճումին հետ համարժեց կը չափան:

Ան յախող այս մէկ քանի տարիներ և այն ալ զբաղեցնելու տարալիքն ներքե կըր զգի կ'աճեն, նպատակաւ լուրջ ու-սումնասիրութիւն մը ընել չէ, ալ պար-զապէս աչքի առջն ներկայացնել իրողու-թիւններ որոնց վրայ առաջին առթիւ մը պիտի անդրադառնան՝ չեղեկութեան համար այն պարագան, թէ այսպիսի չափաւոր հրապարակի մէջ մերթնները պէտք էին աւելի մեծ բաժին ունենալ, ինչ որ կը պատուել մեզի պէս ձեռններէ և առեւտրա-կան ազգէ մը, մինչ՝ ընդհանրապէս՝ քիչ քիչ տեղէն տուած, նախնայած ենք մեր գիտնաց տեղի ու հակառակորդներու առ-ջն և որոնց գիտնաբանել և յաղթել, մեզի համար շատ զիւրի գործ էր: Բայց այս մասին, ինչպէս ըսի, պատեն առթիւ մը պիտի գրեմ, և պէտք է խօսին ու գրեն նաեւ անոնք որ ձեռնաստութիւն ունին և գործը մօտէն կը ճանչնան:

Միկան այսօր (10 սեպտ.) 64 հազար բերք չափ հասած ու գործադրելի գինե-րով ծախուած են, այսինքն 70էն մինչեւ 200 դրշ. խանութար, այնպէս որ ասանց սխալած ըլլալու՝ իրարու վրայ (ույշոյ) 100 դրշ. ծախուած է, ու հաւանական է որ գնիւք մնացեալ արգանքները այս գիներով ընթանան: Ամէն պարագայի, յաջորդ եղան որ բերքը նախըն ազգա-րեւոր պիտի անցնի:

ՏԻՐԱՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՄԵՐ ԹԵՄԵՐԷՆ

Սեպտ. 8 Սեպտ. 1909. — Բնիկ և եկ-ւոր 20 տուն Հայ բնակիչ կայ, որոնցմէ չորսը միայն ունենոր կը սեպուին: Եկեղեցի կայ, վարժարան չի կայ, տղաք աւելի յաճախելի գիտեն քան հայերէն: Եկեղեց-ւոյ չէնք մեծութեան, անոր չընթա-կին ընդարձակութեան և կանոնաւոր հը-ւիրուած խնամքներէն գտնուով՝ գեղեցիկ մէջ բաւական թիւով Հայ բնակչութիւն կայ եղեր ժամանակաւ, որուն բարոյական, բարեպաշտական և տնտեսական վերքն ու կայութիւնը՝ արդի ժողովուրդին զգաց-մանքէն ու կացութեան շատ տարբեր եղած ըլլալու են, քանի որ կրցիր է Յու-նաց թողին մէջ, կեղծոր, գիւրք մը գը-րաւել, որու վրայ Յոյները այսօր մտածել սկսած են: Անքի յաճախան քաղաք կըր-նայ ըսուել՝ Յոյներու մեծամասնութեան պատճառաւ, թէն Հայք՝ հակառակ ի-րենց քիչեւորութեան՝ բաւազայն տեսն է որ ձեռք բերած են 70-80 տարիներ ա-ռաջ:

Շատ տարիներէ ի վեր Անքի մէջ Թաղականութիւն չի կայ, եկեղեցւոյ կ'ըն ու մուտքը մէկ մարդու ձեռքը մնացած է: Այս պարագան կարեւորութիւն չունե-նար թերեւս՝ եթէ եկեղեցին օր ըստ օրէ չի վնասուէր, որովհետեւ Յունաց և Հա-յոյ եկեղեցիներու չէնք իրարմէ զատող և ռոմեզութիւններու արգելք եղող ահա-զին պատ մը կայ եղեր գործ անցնալ տա-րի Յոյները հիմնադրատի քանդակ և քա-րերն ու տեղն ալ գրաւու են, բայց Հայ եկեղեցւոյնը զիտուութիւն անգամ չէ ը-րած:

Ասիկ գաղա եկեղեցւոյն իր անձնական տունը, որուն մէկ ձախտոր եկեղեցւոյ պարտեղին վրայ կը նայի, ծախել է Յոյ-նի մը որ երկու խաչոր պատահան կը բանալ պարտեղին վրայ, ազգայիններէն ոմանք զիտուութիւն և բողոք կ'ընեն, բայց եկեղեցւոյնը վնաս չունի ըսել ու անցեր է: Կ'ըսուի թէ տունը ծախուած միջոցին գաղտնապէս քաղաքացիներու է եղեր յաւազելի գինով ծախելու համար: Այս օրինակէն քաղաքներում՝ ուրիշ Յոյն մըն ալ գիտնայ տունէն պատուհան:

Ներ կը բանալ պարտեղին վրայ. խոհեմ եկեղեցւոյնը ասոր վրայէն ալ լուսութեամբ կ'անցնի, պարտեղին յարգն ալ ի հարկէ կէտակէտ կը կտարի:

Տարիներ առաջ չորս հարիւր ոսկինոց Աւետարան մը անպայտացել է, բայց քրի-ստոյնին մը, հարեանցի հետապնդութիւն մը անգամ չէ եղեր: Հիմա եկեղեցին որ բաւական արծաթեղէն անօթներ ունի, թաղին չորս բարի ազգայիններուն ձեռքն է, որոնք կը գնեն ու կը վերցնեն, ոչ ոք հաւանարար, ոչ ալ եկեղեցւոյնը գիտէ թէ քանի կտոր են այդ անօթները, քանի օխտ կը կշռեն, պակասած են թէ աւելցած: Մոմատուշ, մոմաղին, զրամ, նուէր են. փոխանորդի մը յանձնաւած է ըստ իր խղճին՝ կը յանձնաձե գանոք, որովոր տարալիցա չկայ թէ կորուստներ տեղի կու-նենան, բայց ոչ ոք կրնայ գիտնալ: Եր-գեցիկ տղոց չգոյութեան և գտնուածնե-րուն ալ անբաժանելի մնալէ՝ շատ անգամ կիրակի օրերն իսկ ժամերգութիւն տեղի չունենար:

Քանի մը գործունեայ երկտարարներ՝ զոյրոց մը չինելու համար բնկերութիւն մը կազմեցին, եկեղեցւոյն ի սկզբան համաձայն գտնուեցաւ, բայց յետոյ հա-կառակեցաւ, պատճառը քննուելով հաւ-կայեցաւ որ հաւարած զրամին իրեն յանձնուելը կուգէ եղեր: Բնկերութիւն մը կանոնական պայմաններով կը կազմուի, բայց մեր եկեղեցւոյնը ոչ կանոն կը հաւ-կնայ ոչ ալ պայման, որով միշտ կը խա-փանէ յառաջդիմութեան ամէն ձեռնարկ:

Եզրակացութիւն. իրաց այս ցաւալի կացութեան մէջ կրնայ ըլլալ որ եկեղեց-ւոյ չընթալարք յաղաղակուի Յոյներէն կամ ծախուի անող, և եկեղեցական անօթներ անպայտանաւ: Արդէն Յոյները սկսած են ճշտող չընթալարի մը մէջ ամեն եկեղեցին: Դարման. անմիջապէս թաղականու-թիւն մը կազմել, եկեղեցին անպայտ իր բոլոր գոյքերով, իրաւունքներով Թա-ղականութեան պահպանութեան յանձնել, եկեղեցւոյնը պահանջել տարիներու գոր-ծառնութեանց հաշիւը և բացուած պա-տուհաններուն վնասները:

Փ. Բ. Ե.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒՂԱՐԸ

ԱՄԱՆՅԷՆ կը գրեն մեզ թէ Կիլիկիոյ վեհ. Կաթողիկոսը հոն կը գտնուի, և մէկ քանի օրէն Սիւ պիտի մեկնի:

ԳԼԵԼԻՆ Նախորդ Թաղականութեան և ժողովուրդին միջև ծագած անհամա-ձայնութիւնը, ինչպէս գրեցինք ասի տ-առջ, վերջ գտած է չորսիւ: Տ. Յարու-թիւն քնն. Տէր Սարգիսեանի չընթալարեց և խոհեմ ընթալարին և հրաժարումը նա-խորդ Թաղականութեան: Նոր բնորու-թիւն կառարկու համար Առաջնորդա-րանէն տրուած հրահանգին համաձայ-նելի քանձան Բաղ. ժողովին հաղոր-դած է կատարուած բնորութեան արդիւնքը՝ վաւերացնելու համար զայն: Նորոքնոր թաղականներն են Տեառք. Գրիգոր Մարտիրոս, Յովհաննէս Տա-պանեան, Սարգիսեան Թորոսեան, Արամ Վարդանեան, Յակոբ Գրիգորեան: Բաղ. ժողովը իր չորեքարթի օրուան նիստին մէջ վաւերացուցած է այս բնորութիւնը:

ԳՈՐԾԵԼԻՍՈՒՄ ազգապատկան գետնի մը վրայ տուն մը չինելու տաճարկու-թիւն ըրած են Մահմեդ Թալ. Կարա-պետեան և իր Տիկինը, պայմանաւ որ մինչև իրենց մահը նոյն տան մէջ բնակին իրենք, իսկ յետ մահու՝ ազգին սեփական-նութիւնը գտնուի չէնք:

ՄԵՆ. ՄԱՐԿՈՍ Է. ՄԱՐԿՈՐԵԱՆ (վաստական) իր գրեկներով փոխադրած է Օրօգով-Պարի կից, Պահատուրի բառու-թի մէջ թիւ 4 գրաւորներով:

ՄԵՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԷ ՇՈՒԿԱՅԻ ՍՊԱՐԹԱՆԻ ԵՂԲԱՐՔԵՆ ԸՆԿ. ԲԱՐՄԱԲ-ԲԱՐՈՒ ԵՐԵՎԱՆԻ 8/21 ՍԵՊՏ. 1909 ԵՆ ՅԱՅՈՐԳ ՕՐԵՐԸ ՄԵՆ ՎԱՃԱՌԱՌԱՌՄ ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԱՌՈՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9 Սեպտ. — Սէլանիկէն հասած լուրեր կը ծանուցանեն թէ ձա-վիտ փաշա նոր յաղթութիւն մը տարած է Ալպանիոյ ապստամբներուն դէմ՝ որոնք կատարեալ խուճապի մը մատնուած են:

ԵՌՅԵՆ. — Լիլ Տը Ֆրանս այսօր Կ. Պոլսէն մեկնեցաւ, շարունակելու համար իր պտուղը Արեւելքի մէջ: Մեկնելէ առաջ ակնաւոր գրոսաշրջիկները ուղեցին ան-գամ մըն - ալ չնորհալարութիւն յայտնել Օսմանեան իշխանութեանց՝ այն ջիւղա-պին ընդունելութեան համար որուն ար-ժանացան Պոլսոյ մէջ իրենց կարճատե-րնակութեան միջոցին և որուն յիշատակը պիտի պահեն:

ԼՈՒՏՈՒՆ, 9 Սեպտ. — Կալիպոլայէն տունուած լուրեր կը ծանուցանեն թէ քո-լէրան կը նուազի Հնդկաստանի մէջ:

ԱԹԻՆՔ, 9 Սեպտ. — Լոնտոնի յու-նական դեսպան Պ. Կէնատիու Արտաքին գործոց նախարար անուանուեցաւ: Կը ծանուցուի թէ Ֆրանսական զրամատեղե-րու կարեւոր խմբակ մը իր աջակցու-թիւնը խոստացած է հեղինակական կառա-վարութեան՝ արտաքին փոխառութիւն մը կ'ընելու համար:

ՏՕՔԹ, ԱՐՄԵՆԱԿ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Փոխադրուած է Հայոց Թաղ Պատահանէ ճառարէն (Բրէյմանի գիւղաց) իր մասնա-ւոր տան մէջ, ուր հաստատած է նաեւ զարմանալի մը անողձապահական վեր-ջին կատարելագործութիւններով օժտը-ւած: Տօքթ. Ա. Խաչատուրեան կ'ընդունի հիւանդներ ամէն օր, իսկ երեքարթի և հիւղչաքի տոտունները ազգատ հիւանդ-ները ձրաբար կը գարմանէ: 10-4

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՀՐԱՊՈՐԱԿ 10/23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1909 ԲԱՄՊԱԿ

	Աղիւրի
Լիւրբուլ	Օգոստ. Սեպտ. 6 92
Նոյ. Դեկտ.	6 79
Նիւ-Եօրք	Սեպտ. 12 93
Հոկտ.	12 95
ՍՈՒՐՃ	
Լոնտոն	Դեկտ. 3 1/2
ՇՆԲԱՐ	
»	Հոկտ. 10 9 1/4
ՏՈՐԵՆ	
Լիւրբուլ	Դեկտ. 7 7 1/2

Հեղադր. Տ. ՏՕՆԻԿԵԱՆԻ

Վերջին փոթորիկներուն քննաները կարեւոր են, կրկին շարժարկներ ան-խուսափելի են:

ԳՈՐԻ. — Հասած 3446 պ. գին՝ տե-ղական Էքսիթ 19, առաջին 18 1/2—18 3/4, երկրորդ 17 1/2—18, երրորդ 16—17 1/4, պի-կարէ 17—17 1/2, ուշաք՝ Էքսիթ 19—20 1/4, առաջին 18 1/4—18 3/4, երկրորդ 17 3/4—18, երրորդ 17 1/4—17 1/2:

ՅՈՐԵՆ. — Հասած 255 պ. գին՝ Լէր-լի 84—100, Մեքսիկոն 87—92 իւլիան 92—96:

ՊԱՐԻՍ. — Հասած 103 պ. Գին՝ 39 3/4, ԲԱՄՊԱԿ. — Մախուած 10 պ. 427 1/2 ՊՐԷ. ԲԱՄՊԱՌԻՏ. — » պարկ:

ՄԵՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՍՅԵՓԱՆ ԻՓԼԻՔՃԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԹԱՂ. ԴՋՄԻՐ ԲԱՅԱՌԻԿ ԶԵՂԶ

ԿՏՈՐՈՒՆԷ

ՍԵՊՏ. 14/27 ԲԵ. ԵՆ ՅԱՅՈՐԳ ՕՐԵՐԸ

ՄԵՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԷ

ԱՐԵՆ

ԱՌԱՋԻՆՅ ԵՐԿՈՒՇՈՒԹԻ 14/27 ՍԵՊՏ. ԵՆ ՅԱՅՈՐԳ ՕՐԵՐԸ

ՄԵՆ ԶԵՂԶ

ԱՌԻԹԵՆ ՕԳՏՈՒՆԵՑԷ

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՆ

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ Զ. ՄԱՐԿՈՐԵԱՆ

NATIONAL UNION SOCIETY LTD

ՈՐՈՒ ԳՈՐԾԸ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄ ՈՒ ԵՐԱՇԽԱՌՈՐՈՒՄ Է

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 106806 ՄԷՋ 178216

ՀՐԴԵՂԻ ԶԻՒՂ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԵՇԵՍ

Ա. Ո. 4,500,000

ՏՈՐԵԿԱՆ ԲՈՒՄԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՐԾՈՐԸ

» » 1,500,000

ՄԻՆԶԵՐ ԱՅՍՈՐ ՎԱՍՐՈՒՄՈՒ ՎԵՐԱԵՐՈՒ ՓՅԱՐԵՐԸ

» » 45,000,000

ՍԻՆԻՐ ԲԱՆ

Այս հանրամատչելի ընկերությունը կ'ապահովագրի ամեն տեսակի շենքեր, ապրանք, կարասիք, ելյն նպաստաւոր պայմաններով:

150-25

ԲԶՄԻՐԻ ԼՈՍՏՐ ԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉԵՐԸ
Լ. և Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

Ելի Եօրի Կոստանդ Սիւրխանի ֆելիանէ Թիւ 9-13

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱԶԵՆՈՒԹԵԱՆ

ՍՏԵՓԱՆ ԻՓԼԻՔԵԱՆ ՅՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂ

Յառաջիկայ ձմեռն եղանակին և նորածնութեան ընտիր տեսակները հեաւը հետէ համեմու վրայ են: Բրդեղէն և մետաքսեղէնէ կատ պատմաներու, ճերմակեղէն, հոտեղէն, տանիքէ և վալանիւնի հարուստ և նորը տեսակներ, ինչպէս նաև Bonneterie ճիւղի յատկացեալ ալ գիական հոգաւոր Wolsey դործարանի բոլոր շապիկ, վաթաիք և գուլպաներ կանանց և Լրիկ մարդոց համար, ինչպէս նաև պղակի աղայոց համար Yersey ֆանելաներ:

Կ'արժէ միայն հետաքրքրութեան համար այցելել վաճառատունս:
150-35 ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻԻՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂՍՐԱՆ

ԶԱՐԲԷ ՇՆՈՐՀԱՌՈՐ

Հայաց քաղ - Քէշիսի քառասուն

Կեդրոնական դեղարանը գոյի տալի տրչունի, ծանօթ է արդէն բոլոր Իզմիրի: Թարմ և անխառն գեղեր, պատրաստութիւնը արագ և կարեւորը ուժան: Հոն կ'յաճախեն ակնաւոր բժիշկներ:
50-35

CHAPELLERIE DE LUXE NICOLAS A. NEGREPONTE & CO

ՆԻԳՈՒԱ Ա. ՆԵԿՐՈՓՈՆՏԵ ԵՒ ԸՆԿ.

ՓՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂ Թ. 116

ԻԶՄԻՐ

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՐՔՐԱՔԱՆԱԿ
Դիւարիկներ, Դաւաթիքներ, Դաւաղաններ, Վզնոցներ, Թանցներ, Կանակներ, Դուլպաներ, Մերսուկապեր, Խոզանկներ, Թաշկինակներ ևն. ևն.
100-35

ԲԱՐԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐԲ

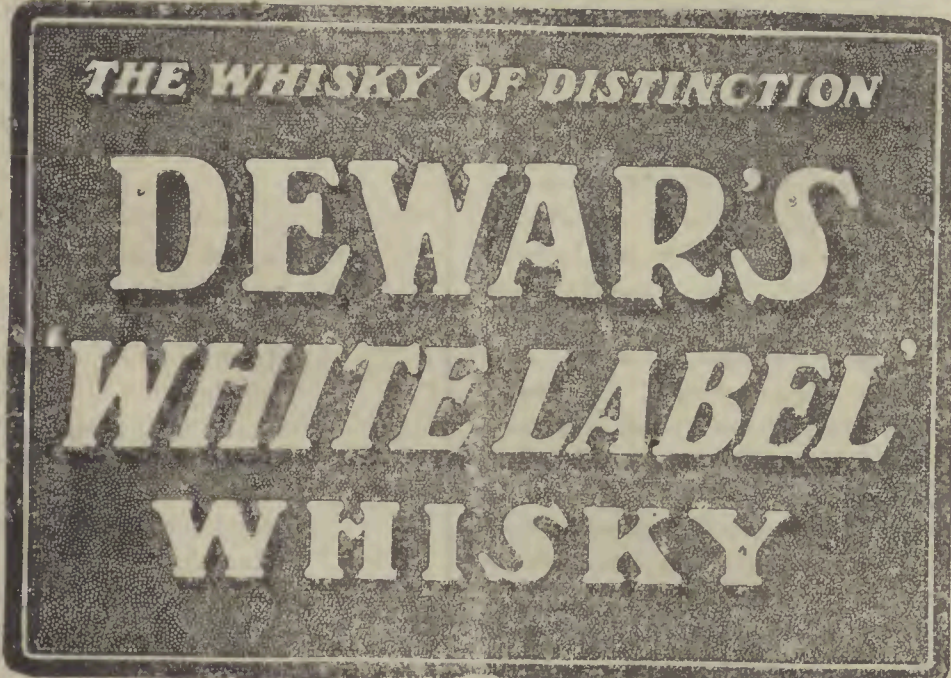
ՅՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂ

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին ամեն տեսակի շարունական և եւրոպական ապրանքներ:

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ Յախճապակիէ բեշի ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ ապրանքներ Մէտսիսեայ քաշկինակներ, Վզնոցներ, Տափեր, Խոզանակներ ևն.:

ՄԱՋԱԽԱՐԻ ՀԱՄԱԿԱՌՈՐ ԹԵՅԸ
ԵՐԿՐՈՊԱՅԱՆ ընտիր ապրանքներ, Գուլպաներ, Թաշկինակներ, Օծիկներ, Փողկաշմեր, Շապիկներ ևն. ևն.:
Ճաշակաւոր և աժամս: 150-35

ԱՅՍ ՊԵՏՈՒԱԿԱՆ WHISKY ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՍԵՆ ՏԵՂ



ՓՈՐՁԵՑԻՔ ՊԻՏԻ ՀԱՐԵՐԻՔ

50-25

ԴԵՂԱՐԱՆ ՍԱՅՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՄԵՆԱԿ Ս. ԶԱՐԲԵԱՆ ապառու ունի ծանուցանել իր արդոյ յաճախողներուն թէ՛ Հայաստան գեղարանէն, Պատմահանէ փողոց Սահմանադրութիւնը գեղարանը տեղափոխուած է. ուր իր ընկերոջ՝ Սպարթալը Նւանիէյոս Բալի օդուի հետ պիտի շանայ ամէն կերպով գոյ ձգել բոլոր իրեն գիտուները: Յանձնարարութիւնք արագ և պիտի անդրադարձնուի ակնաւոր անհոգի համար կը բուէ մէկ անգամ այցելել գեղարանս:

ՏՕՔԹ. ՏԻՐՈՒՆ ԷՖ. ՍՊԱՐԹԱՆԸ տ. մէն օր ժամը (Ը.Ե.) 8:30-10 և ՏՕՔԹ. Ե. 10:00-11:00 ամէն օր Կ. Ա. Ժ. 9:30-10:30 և Կ. Ե. 4:5 հիւանդ կ'ընդունին գեղարանին մէջ:
15-4

ՍՈՒԱՆՑ ԿԱՐԴԱԼՈՒ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Երբ կ'ուզէք կուշտ և կուշտ խնդրաւոր կ'ուզէք հաճելի եւ գուշտ ժաւեր անցընել կարգաւոր:

ՅՈՎՀԱՆՆԱ ԲԱՐՈՒՅԻՆ

Պատմական վէպ մը, երգիծական գլուխ զործող մը, որ մօտ օրէնպիտի սկսի մեր տպարանէն լոյս տեսնել: Հեղինակը՝ ՄԱՆՈՒԱԲԻ ՍՈՒՏԻՍ հեղինակ արդի գրականութեան Ռապիւն կ'վճարէր կը սեպուի և մեծ համբաւ կ'վճարէ Եւրոպայի մէջ, իսկ Թարգմանիչը Փ. ՍՈՒՐԱՆԶԱՆԸ, նոյնպէս հայ հրատարակչութեան մէջ քաջածանօթ ըլլալուն աւելորդ կ'համարենք իր գովասան ընել, որպէսզի չկարծուի թէ իր անուան ուէքլամ:



ԱՅՍ ՍԱՐԳԱՆԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է. ԹԷ ՈՐ ԿՈՒԶԷՔ ՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ՉԱՓԱՌՈՐ ԳԻՆՈՎ. ԱՆՁԵՐՈՅՆԵՐ ՈՐԵՆՈՒ.



ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Բ

ԱՅՐ ԵՐԿՐ ԳՈՂՈՑ

THE ANGLO-ORIENTAL TRADING CO. LTD

AUTHORISED CAPITAL LST. 20000
PAID UP 10000

MANCHESTER & SMYRNA

Եւրոպական և Անգլիական ամենէն նշանաւոր գործարաններէն ընտրելով ապրանքներ զորոք եւ յոյ ջաղորթիս և ամենօրեայ անմրցելի զինքով վաճառման:

Բրդեղէն, Մետաքսեղէն, ճերմակեղէն Դիւարիկ, Պանիքեր ևն. ևն. Անգամ մը այցելել բաւական է իրականութիւնը հասկնալու համար:

Ա Ր Ե Ր Ի

Մեծ Վաճառատուններ

150-14

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻԻՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻ Ք Ա Մ Է Լ Ի Ա Ի

(Նախորդ Ստանդարտին)

ՄԱՍՆԱՃԻՂ ՅՐԱՆԿԱՅ ԹԱՂ Թ. 33

MANUTEN

Վաճառատանս մէջ կը գտնուին ամեն ճաշակի յարմար ապրանքներ: Չմանալին յառաջիկայ եղանակին համար, ընդունած ենք մեծաքանակ արանք, որոնք պիտի կրնան գոհացնել ամենէն նրբաճաշակները: Գիներու անհամեմատ ամենաթիւնը, ապրանքներու ապուստութիւնը, անմրցելի են: Այցելելէք անգամ մը ՔՍՄԵԼԻԱՅԻ Վաճառատունը համարուելու համար:
150-35 ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻԻՆ

ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

Տպագրական արհեստին պահպանումները ներդրումն, մաքրութեամբ կրնան գտնել յաճախողները:

Իրեր, Գրքեր, Տեղեկագիրներ, հաշուեցոյցներ կը սպասին խնամաւոր սպագրութեամբ մը:

Շուկայի վերաբերեալ ամեն ճշտակ յանձնարարութիւններ կ'ընդունուին եւ գոհացում կ'տրուի զիմուկներու յանձնարարութեամբ գործերու շահաւոր սպագրութեամբ:

Ընել կ'ուզենք:
Ամբողջ գործը պիտի բաղկանայ 30 պըրակէ, և պիտի հրատարակուի շաբաթը ուս առաւելու երկու պրակ, մէն մի պրակը 20 փաթեթ:
Փաթեթները կրնան նաև դիւրութեամբ համար փոխանակ հատով գնելու. այժմէն բաժանորդագրուիլ կանխիկ վճարելով 10 դր. ողջ և դիւրեւ ստանալ կամ պրակ առ պրակ կամ ընմալուն՝ թղթակապով:
Գործին հրատարակութեան վերջ 20 դր. պիտի ծախուի, հետաւորաբար յաւաքոյն է բաժանորդագրութեամբ օգտուել: Միւսնոյն պայմաններն նաև գաւառներուն համար ուսկից փաթեթով կրնան Մամուրեան Տըպարանը դիմելով բաժանորդագրուիլ 14 դր.: Նամակի բուլ գրկելով թղթատան ծախսով միայն, գործին լրանալէն ետք ընդունելու պայմանով:

Մ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆԻ ՍԵՐ ԼԵՌՈՆ ՍԱՐԳՍ

Հետաքրքրաւոր վէպ մը ազգային կեանքէ:

Դրն. 7 դր. Իզմիրի համար:
8 » կամ 1 ֆր. 75 քաղաքէն դուրս:

ՀԱՄԱՌՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Միակ և յարմարագոյն դասագիրքը Ազգային վարժարաններու համար: Կարեւոր գեղը դպրոցներու:
Դրն. 5 դր.